

4. Вернадский И. Критико-историческое исследование об итальянской политико-экономической литературе до начала XX века. *I. Вернадський. Витоки. Творча спадщина у контексті історії економічної думки в Україні* / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2009. С. 361–500.

5. Вернадский И. Заметки к «Курсу политической экономии» Генриха Шторха. *I. Вернадський. Витоки. Творча спадщина в контексті історії економічної думки в Україні* / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2009. С. 695–857.

6. Вернадский И. В. О поземельной собственности. *Экономический указатель*. 1857. № 29. 20 июля. С. 682–684.

7. Горкіна Л. П. На перехресті парадигм : М. І. Туган-Барановський в історії економічної думки [Електронний ресурс]. Київ, 2021. 574 с. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/336.pdf>.

8. Базилевич В. Д., Короткий В. А. Економіст Іван Васильович Вернадський. Київ: Знання, 2012. 60 с.

УДК 330.82:929.52Вернадський

Воробійова Людмила Василівна,

*кандидат економічних наук, доцент, доктор філософії,
завідувачка сектору інформаційно-просвітницької діяльності
відділу соціокультурних комунікацій
Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

УКРАЇНСЬКІ КОРЕНІ РОДУ ВЕРНАДСЬКИХ

В історії світової науки добре відомо ім'я Володимира Івановича Вернадського – видатного українського вченого-засновника і першого президента Української академії наук.

Володимир Іванович Вернадський (1863–1945) – відомий учений, наукова спадщина якого охоплює широкий спектр знань. За словами К. Ситника, «ім'я цієї людини зіркою першої величини сяє на світовому небосхилі науки. Заслуги Вернадського перед Україною і Всім світом важко перелічити... Вернадський – основоположник багатьох нових наук, творець революційного вчення про біосферу і ноосферу, організатор і перший президент Національної академії наук України» [1, с. 6].

Володимир Вернадський заснував нові науки про Землю, такі як гідрологія, біогеохімія, космохімія, генетична мінералогія, радіологія; створив вчення про біосферу, обґрунтувавши її перет-

ворення на ноосферу. Володимир Вернадський був продовжувачем ідей Сергія Подолінського, присвячених фізичній економії.

Що стосується батька Володимира Вернадського – Івана Васильовича Вернадського, то до недавнього часу його життєвий і творчий шлях не знаходив належного висвітлення в науковій літературі. Постає Івана Васильовича «тривалий час перебувала у затінку його всесвітньо відомого сина» [2, с. 113–114].

Хоча його власна наукова спадщина також заслуговує на визнання. Іван Вернадський, як і його син Володимир, не був вузьким фахівцем. Він займався історією розвитку економічної думки, теоретичною і практичною статистикою, методологією політичної економії, міжнародними економічними відносинами, теорією зовнішньої торгівлі, теорією потреб споживачів. В його роботах знаходять висвітлення реформи 1861 року, економічно-соціологічні питання. У своїх публікаціях Іван Вернадський виступав на захист прав жінок.

Поверненню імені Івана Вернадського до літопису вітчизняної науки сприяють публікації В. Рожанівського, О. Ковалевської, В. Базилевича, В. Короткого [3].

До речі, дослідниця Оксана Ковалевська у «Віснику НАН України» з нагоди 180-річчя від дня народження Івана Васильовича Вернадського зазначила про його великий внесок в розвиток світової економічної думки ХІХ століття.

Слід звернути увагу на українські корені роду Вернадських. Життя Володимира Івановича Вернадського було пов'язано з Україною. Тут пройшли його дитячі роки. Історія родини Вернадського В. І. пов'язана зі знатним українським родом. Прадід Володимира по батьківській лінії належав до запорізької старшини, брав участь у війні проти Польщі у війську Богдана Хмельницького.

Дід – Василь Іванович, закінчив медичний факультет Московського університету і служив військовим лікарем. Батько Володимира – Іван Васильович народився у Києві, закінчив Київський університет Св. Володимира, пізніше завідував кафедрою політ-економії, і викладав цей предмет і статистику в Московському університеті.

Перша дружина батька Марія – донька відомого російського економіста Миколи Шигаєва. Вдруге Іван Васильович одружився з її двоюрідною сестрою Ганною Петрівною Константинович, учителькою музики та співів.

Володимир Іванович згадував: «Батько і мати мої були киянами. В обох родинах були живі національні українські традиції. Мої дитячі роки (1868–1876) я провів на Україні, в Полтаві та

Харкові, бував і в Києві... Батько і мати добре знали українську мову. Мати, дуже музична, з великим голосом (меццо-сопрано), прекрасно співала українські пісні, бували дома й хори. На мене це дуже сильно діяло, хоча я це нічим зовні не проявляв. Я був дуже замкнутою дитиною» [4, с. 10].

В. І. Вернадський був найвидатнішим представником вченої династії, починаючи від батька Івана Васильовича (1821–1884) – визначного економіста, журналіста, видавця, громадського діяча, про якого він писав: «... талановитий українець, честолюбивий, блискучий. Широка освіта» [5, с. 153], і закінчуючи сином Георгієм (1887–1973) – значним американським вченим-істориком, автором п'ятитомної «Історії Росії» (1943–1969).

Ще глибшим було родове коріння дружини В. І. Вернадського – Наталії Єгорівни, уродженої Старицької, з якою вчений прожив 56 років, за власним виразом «душа в душу і мисль в мисль». Н. С. Вернадська з батьківського боку пов'язана зі славетними українськими козацько-дворянськими родинами Старицьких і Лисенків, а по материнській лінії – зі старовинним українським дворянським родом Зарудних (Див. Додатки А, Б). Бувши етнічним українцем, В. І. Вернадський прихильно ставився до української ідеї: «Все життя моє було нерозривно пов'язане з Україною й українським рухом» [Цит. за: 6, с. 82].

Значний вплив на формування особистості й наукових поглядів Володимира Івановича Вернадського мала прищеплена йому з дитинства батьком палка любов до України та української мови.

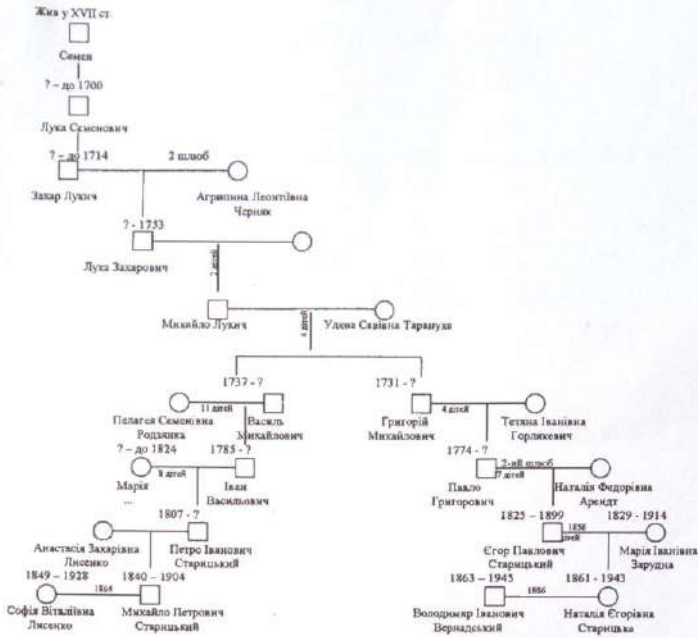
Список використаних джерел

1. Словарь-справочник по экологии / К. М. Сытник, А. В. Брайон, А. В. Горещкий, А. П. Брайон. Киев: Наукова думка, 1994. 665 с.
2. Рожанівський В. У затінку імені сина. *Історичний календар* (1999). Київ, 1998. С. 113–114.
3. Ковалевська О. Видатний учений, освітянин і громадський діяч. *Вісник НАН України*. 2001. № 5. С. 58–63; І. Вернадський. Витоки: Творча спадщина у контексті історії економічної думки в Україні: [монографія] / за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2009; Базилевич В. Д., Короткий В. А. Економіст Іван Васильович Вернадський. Київ, 2012.
4. Страницы автобиографии В. И. Вернадского. Москва, 1981. С. 10.
5. Вернадский В. И. Дневники. Март 1921 – август 1925. 2-е изд. Москва: Наука, 1999. 214 с.
6. Вольвач Ф. В. І. Вернадський у контексті доби: потреба нового прочитання. *Сучасність*. 2000. № 6. С. 82–89.

Додатки:

Вернадські, Старицькі, Лисенки і Зарудні (генеалогічні дослідження) Старицькі [29]

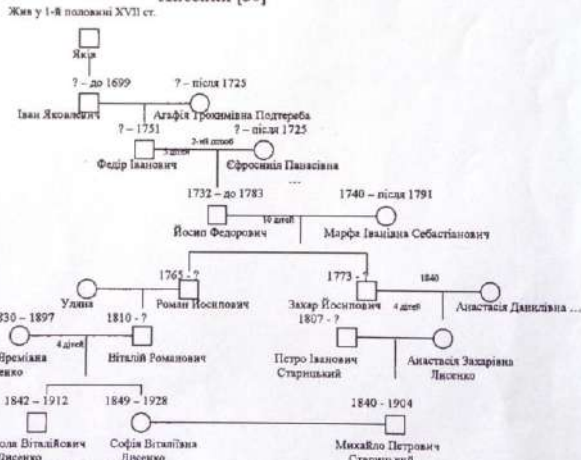
Додаток А

Лисенки [30]

Герб роду [31]

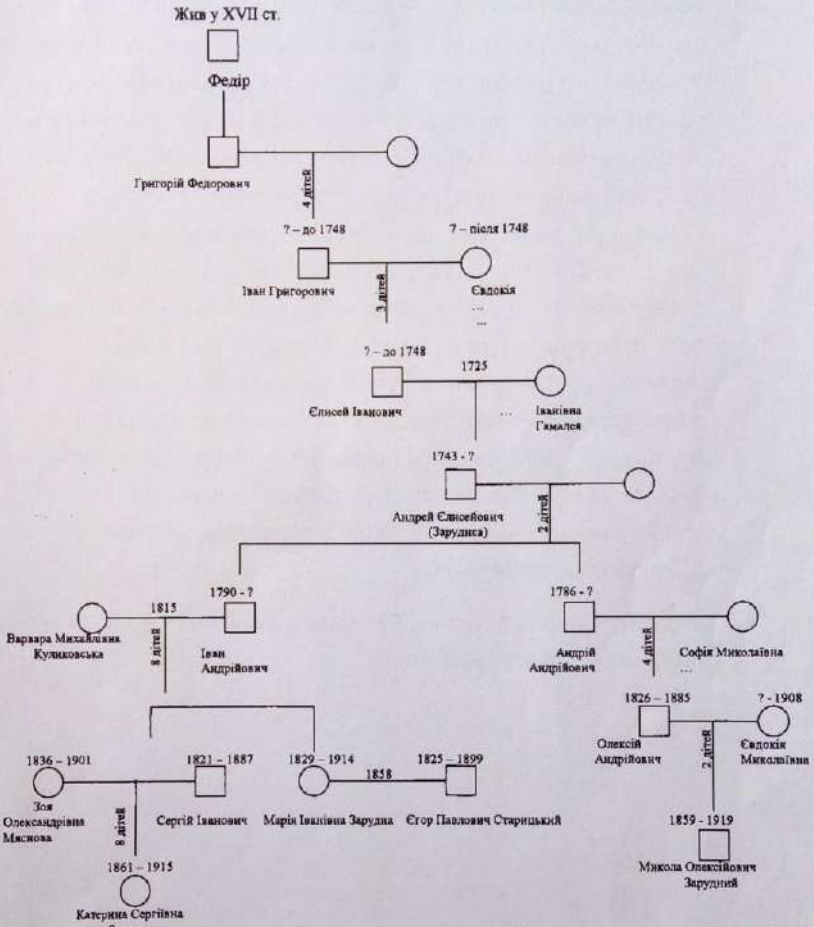

Див: Регіональні перспективи № 2 (21), 2002, с. 24.

Герб роду [33]

Зарудні [32]

Див: Регіональні перспективи, № 2 (21), 2002, с.25.